

AKCEPTUJĘ

MINISTER OBRONY NARODOWEJ
Mariusz BŁASZCZAK

Z upoważnienia
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

/-/

Wojciech SKURKIEWICZ
Sekretarz Stanu

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

PROGRAMU WSPÓŁPRACY
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
ORAZ
PODMIOTAMI WYMIENIONYMI
W ART. 3 UST. 3 USTAWY
O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO
I O WOLONTARIACIE,
NA LATA 2017-2018

W ROKU 2017

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
II.	Realizacja finansowych form współpracy.....	3
III.	Realizacja pozafinansowych form współpracy.....	5
IV.	Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu	9
V.	Wnioski.....	11

I. Wstęp

Program współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2017-2018 jest drugim takim programem w resorcie obrony narodowej. Jest to dokument określający cele, kierunki oraz formy współpracy Ministra Obrony Narodowej oraz resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi.

Obowiązek opracowywania programów współpracy nakłada na Ministra Obrony Narodowej art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie należą do grona partnerów społecznych, z którymi resort obrony narodowej prowadzi stałą współpracę. Podmioty te stanowią istotny element wsparcia systemu obronnego państwa i prezentują wysoki poziom realizacji zadań pozostających w sferze obronności.

Program przyjęty został, jako akt wewnętrznie obowiązujący, zarządzeniem Ministra Obrony Narodowej oraz skonsultowany z podmiotami, które wyraziły nim zainteresowanie.

II. Realizacja finansowych form współpracy

Jedną z form współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, jest zlecenie zadań publicznych w formie powierzenia lub wspierania, na zasadach określonych w ww. ustawie.

Minister Obrony Narodowej zlecał w 2017 r. realizację zadań publicznych przede wszystkim w niżej wymienionych sferach:

- a. obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- b. podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- c. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Organizacje pozarządowe i uprawnione inne podmioty deklarowały podjęcie się realizacji zadań publicznych przystępując do Otwartych Konkursów Ofert, których ogłoszenia publikowane były na stronie www.bip.mon.gov.pl, www.wojsko-polskie.pl oraz umieszczane na tablicach ogłoszeń w siedzibie organu. W 2017 r. ogłoszone zostały 22 Otwarte Konkursy Ofert, w odpowiedzi na które wpłynęło blisko 960 ofert realizacji zadań publicznych. Oferty, które spełniły wymogi formalne, były poddane ocenie merytorycznej przez Komisję ds. Zlecania Zadań Publicznych w Zakresie Obronności, z posiedzeń której sporządzane były protokoły, zawierające

rekomendacje dla Ministra Obrony Narodowej w kwestii przyznania lub nie przyznania dotacji.

Zadania realizowane były w oparciu o umowy podpisywane między zleceniobiorcą a Ministrem Obrony Narodowej. W roku 2017 podpisano 269 takich umów, a organizacje pozarządowe i inne podmioty określone ww. ustawą podjęły się realizacji zadań publicznych, na łączną kwotę 12,11 mln zł.

W 2017 roku obowiązywały następujące obszary priorytetowe, w których zlecane były zadania publiczne (określone przez Podsekretarza Stanu, jako osobę upoważnioną przez Ministra Obrony Narodowej):

- a. wspieranie organizacji proobronnych w zakresie realizacji zadań służących wzmocnieniu systemu obronnego państwa oraz szkolenia proobronnego ich członków, młodzieży szkolnej i akademickiej, w tym uczniów tzw. klas mundurowych,
- b. promowanie i wspieranie służby wojskowej w Siłach Zbrojnych RP, w tym służby w Wojskach Obrony Terytorialnej, a także wspieranie i doskonalenie umiejętności żołnierzy rezerwy,
- c. wspieranie przedsięwzięć aktywizujących społeczeństwo do budowy obywatelskiego zaplecza Sił Zbrojnych RP,
- d. wspieranie przedsięwzięć edukacyjnych pielęgnujących tradycje narodowe, upamiętniające rocznice historyczne oraz wydarzeń związanych z chlubnymi tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego,
- e. wspieranie działań wynikających z programu *Polskie drogi do niepodległości – marzenia i czyny* oraz przedsięwzięć z edukacji historycznej skierowanych do żołnierzy służby czynnej i pracowników wojska,
- f. wspieranie działalności na rzecz byłych żołnierzy (rezerwistów), weteranów, uczestników misji poza granicami kraju, a także ich rodzin,
- g. wspieranie przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologii społecznej.

W ramach wyżej wymienionych obszarów zadaniowych, w 2017 r. organizacjom pozarządowym powierzono do zorganizowania m.in.:

- a. dwudniowe szkolenia proobronne z zakresu taktyki, strzelania i ratownictwa dla uczniów i nauczycieli prowadzących klasy mundurowe,
- b. ogólnopolski piknik proobronnego dla klas mundurowych,
- c. kampanię edukacyjną „Polskie drogi do niepodległości”,
- d. Finał XXII Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”,
- e. XL Zawody Sportowo-Obronnych „Sprawni jak Żołnierze”,
- f. 56. Zawody Strzeleckie „O Srebrne Muszkiety – 2017”,
- g. Zawody Kawaleryjskie poprzedzające Święto Kawalerii Polskiej pn. „Zawody Militari”,
- h. Przygotowania i przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej dotyczącej programu pilotażowego edukacji wojskowej studentów w ramach Legii Akademickiej,

oraz szereg innych przedsięwzięć związanych z proobronnym przygotowaniem społeczeństwa oraz upowszechnianiem i kultywowaniem tradycji oręża polskiego.

Ponadto, w ramach współpracy finansowej, Minister Obrony Narodowej udzielił dotacji w związku z realizacją dwóch dodatkowych zadań skierowanych do placówek oświatowych.

W ramach nowatorskiego programu „Informatyczne Zielone Garnizony”, zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy Prawo oświatowe, Minister Obrony Narodowej w 2017 roku udzielił dotacji w łącznej wysokości 1,2 mln zł., w drodze zawarcia 12 umów z organami prowadzącymi szkoły, biorącymi udział w programie. Projekt ten realizowany jest po raz pierwszy przez Ministerstwo Obrony Narodowej i ma na celu wprowadzenie do szkół nowatorskich rozwiązań w zakresie nauczania informatyki, ze szczególnym uwzględnieniem obrony cybernetycznej.

Drugim dodatkowym zadaniem było udzielenie przez Ministra Obrony Narodowej w 2017 r. dotacji w łącznej wysokości 4,5 mln. zł., zgodnie z zapisami art. 10 ust. 3a ustawy Prawo oświatowe, Minister Obrony Narodowej, w drodze zawarcia 52 umów z organami prowadzącymi szkół, w ramach ich działalności dydaktyczno-wychowawczej w dziedzinie obronności państwa. Dotacje skierowane były wyłącznie do szkół biorących udział w „*Pilotażowym programie wspierania szkół ponadgimnazjalnych prowadzących pionierów certyfikowanych wojskowych klas mundurowych*”.

III. Realizacja pozafinansowych form współpracy

Resort obrony narodowej współpracuje z organizacjami pozarządowymi poprzez różne formy pozafinansowe. W oparciu o obowiązujące przepisy, *Program współpracy* w 2017 r. przewidywał, że wsparcie partnerów społecznych w realizacji ich działań koncentrować będzie się przede wszystkim na:

- a. wykonywaniu zadań wynikających z porozumień o współpracy, zawartych pomiędzy partnerami społecznymi a Ministrem Obrony Narodowej lub dowódcami jednostek wojskowych (kierownikami jednostek organizacyjnych),
- b. logistycznym i merytorycznym wspieraniu przedsięwzięć organizacji pozarządowych, w oparciu o plany współpracy jednostek wojskowych z partnerami społecznymi lub poza planami współpracy, po spełnieniu wymogów określonych w przyjętej procedurze,
- c. nieodpłatnym przekazywaniu mienia ruchomego Skarbu Państwa niewykorzystywanego przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane,
- d. obejmowaniu patronatami honorowymi przedsięwzięć realizowanych przez partnerów społecznych,

- e. wzajemnym informowaniu się przez obie strony *Programu* o planowanych kierunkach działalności.

Porozumienia o współpracy są intensywnie wykorzystywaną przez partnerów społecznych formą współpracy, choć z założenia mają charakter intencyjny i przewidziane są do potwierdzenia woli obu stron do współdziałania w konkretnie określonych celach.

W 2017 r. Minister Obrony Narodowej nie zawarł żadnego porozumienia o współpracy z partnerami społecznymi. Na koniec roku sprawozdawczego obowiązywało 76 porozumień o współpracy Ministra Obrony Narodowej z partnerami społecznymi z 79 podmiotami.

Z roku na rok wzrasta liczba zawieranych porozumień o współpracy między jednostkami wojskowymi a partnerami społecznymi. W 2017 r. obowiązywały 1432 takie porozumienia, a na ich liczbę składały się porozumienia zawarte przez:

- a. Sztab Generalny Wojska Polskiego i jednostki podległe – 342,
- b. Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe – 1003,
- c. Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe – 12,
- d. Komendę Główną Żandarmerii Wojskowej i jednostki podległe – 16,
- e. Dowództwo Garnizonu Warszawa i jednostki podległe – 49,
- f. Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej i jednostki podległe – 10.

Podstawowym narzędziem wspierania realizacji przedsięwzięć partnerów społecznych są **plany współpracy jednostek wojskowych** z ww. podmiotami. Służą one harmonijnemu wspieraniu inicjatyw społecznych, m.in. poprzez udzielanie im pomocy merytorycznej, aktywne uczestnictwo przedstawicieli resortu w przedsięwzięciach partnera społecznego, udostępnianie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, pomieszczeń, poligonów, hal sportowych, strzelnic oraz innych nieruchomości, niezbędnych do realizacji przedsięwzięć, a także udział żołnierzy w tych inicjatywach.

W 2017 r. częstotliwość udzielania wsparcia przez wojsko, a co za tym idzie, współpraca z partnerami społecznymi, w porównaniu z rokiem 2016, utrzymywała się na zrównoważonym poziomie (odnotowano niewielkie spadki). Nieznacznie zmniejszyła się liczba pomocy udzielanej poza planami współpracy. Najwięcej pomocy jednostki wojskowe udzieliły przy organizacji różnego rodzaju imprez sportowo-obronnych oraz szkoleń o charakterze wojskowym. Ponadto, wspierane były m.in. szkolenia i treningi drużyn strzeleckich, mistrzostwa, zawody, obozy szkoleniowe, rajdy, zloty, turnieje, a także imprezy masowe (festyny, pikniki, pokazy, festiwale i rekonstrukcje historyczne), służące promocji Sił Zbrojnych RP oraz tradycji orężnych w społeczeństwie. Jednostki wojskowe pomogły w roku sprawozdawczym w realizacji 3974 przedsięwzięć ujętych w planach współpracy oraz w realizacji 1844 przedsięwzięć poza planami współpracy. Zaangażowanie wojska rozkładało się w następujący sposób:

- Jednostki podległe Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia 3 016 przedsięwzięć oraz 927 pozaplanowo.
- Jednostki podległe Szefowi Sztabu Generalnego WP udzieliły planowego wsparcia 339 przedsięwzięć oraz 456 pozaplanowo.
- Jednostki podległe Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej udzieliły planowego wsparcia 11 przedsięwzięć oraz 69 pozaplanowo.
- Jednostki podległe Dowódcy Garnizonu Warszawa udzieliły planowego wsparcia 507 przedsięwzięć oraz 341 pozaplanowo.
- Jednostki podległe Dowódcy Operacyjnemu udzieliły planowego wsparcia 36 przedsięwzięć.
- Jednostki podległe Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej udzieliły planowego wsparcia 65 przedsięwzięć oraz 51 pozaplanowo.

Ponadto, w 2017 r. w ramach udzielonego wsparcia zostało wydanych 120 decyzji o bezpłatnym użyczeniu transportu na rzecz realizacji zadań partnerów społecznych, nieujętych w planach współpracy.

Ważną formą pozafinansowego wspierania organizacji pozarządowych, jest **nieodpłatne przekazywanie na ich rzecz mienia ruchomego Skarbu Państwa** niewykorzystywanego przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane. Mienie to ma służyć partnerom społecznym, którzy je otrzymają, w realizowaniu celów społecznych bezpośrednio lub pośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem.

W 2017 r. resort obrony narodowej przekazał mienie 27 ochotniczym strażom pożarnym, 15 organizacjom pozarządowym (głównie strzeleckim), 10 jednostkom samorządu terytorialnego (gminom) i 7 szkołom ponadgimnazjalnym. Przekazano m.in. samochody ratowniczo-gaśnicze, łodzie desantowe i saperskie, kuchnie polowe, pompy, elektrownie oświetleniowe i agregaty grzewcze, silniki zaburtowe, zasobniki, mundury i elementy umundurowania, peleryny i namioty. Łączna wartość przekazanego mienia to 132 tys. zł.

Patronat Ministra Obrony Narodowej lub jego udział w Komitecie Honorowym to wielce popularna i pożądana forma współpracy, nadająca przedsięwzięciu partnera społecznego szczególną rangę oraz prestiż. W 2017 r. Minister objął patronatem honorowym 51 przedsięwzięć partnerów społecznych oraz uczestniczył w komitetach honorowych 9 wydarzeń. Jednocześnie polecił objęcie patronatem honorowym lub udział w Komitecie Honorowym Sekretarzom i Podsekretarzom Stanu odnośnie 81 przedsięwzięć. Ponadto objęcie patronatami honorowymi i udział w Komitecie Honorowym przedsięwzięć partnerów społecznych polecane było Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnemu, Komendantowi Głównemu Żandarmerii, Szefom Wojewódzkich Sztabów Wojskowych. Łącznie 160 przedsięwzięć. Podmioty wnioskujące to m.in. przedstawiciele jednostek i instytucji

wojskowych, przedstawiciele administracji państwowej i samorządowej, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

Osobną formą współpracy i wspierania partnerów społecznych przez resort obrony narodowej jest **działalność szkoleniowa** skierowana głównie do członków organizacji pozarządowych, uczniów klas mundurowych oraz nauczycieli, mająca na celu podnoszenie ich umiejętności sportowo-obronnych.

Szkolenia prowadzone były m.in. z inicjatywy resortu obrony narodowej, realizowane przez Siły Zbrojne RP, np. poprzez:

- szkolenia instruktorsko-metodyczne dla nauczycieli klas mundurowych (w 2017 r. odbyły się trzy takie szkolenia zrealizowane przez Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia w Toruniu oraz Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce),
- umożliwienie członkom organizacji pozarządowych udziału w ćwiczeniu taktycznym Dragon-17,
- szkolenie przez jednostki wojskowe członków organizacji pozarządowych w ramach programu *„Paszport do współpracy pododdziałów organizacji proobronnych”*,
- szkolenie przez jednostki wojskowe młodzieży klas wojskowych w ramach *„Pilotażowego programu wspierania szkół ponadgimnazjalnych prowadzących pionierów certyfikowanych wojskowych klas mundurowych”*.

Szkolenia skierowane do partnerów społecznych organizowane były także przez same organizacje pozarządowe lub inne podmioty uprawnione, z ich inicjatywy własnej lub resortu obrony narodowej, w formie realizacji zadań publicznych, zleczanych i dotowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Przykładowe szkolenia to:

- organizacja czternastodniowego obozu szkoleniowego dla uczniów ze szkół prowadzących klasy mundurowe,
- Manewry Techniczno-Obronne 2017,
- XX Regionalny Turniej Sprawności Obronnej,
- Warsztaty strzeleckie dla nauczycieli i uczniów klas mundurowych,
- Szkolenie proobronne HOPR (3 edycja),
- Cykl warsztatów terenoznawstwo i orientacja,
- XI Międzynarodowy Wielobój Strzelecki – Wesola,
- Spadochronowe szkolenia selekcyjne,
- Proobronni pod wodą,
- Turnus szkoleniowo-sportowy dla weteranów poszkodowanych,
- Harcerski Turniej Strzelecki i inne.

Partnerzy społeczni występowali też o wsparcie organizowanych przez siebie przedsięwzięć szkoleniowych i otrzymywali w ich realizacji pomoc merytoryczną i logistyczną jednostek wojskowych, w oparciu o plany współpracy, o których mowa powyżej.

IV. Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu

Celem głównym Programu współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2017-2018 jest budowanie społecznego zaplecza Sił Zbrojnych RP i zwiększenie świadomości społecznej o obywatelskiej odpowiedzialności za bezpieczeństwo państwa.

Celami szczegółowymi są:

- podniesienie poziomu akceptacji polityki obronnej państwa, w tym kształtowanie pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych RP (promocji Wojska Polskiego w kraju i za granicą) oraz aktywizacja partnerów społecznych do podejmowania działań na rzecz obronności państwa;
- wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych;
- kształtowanie postaw patriotycznych, edukacja historyczna oraz związana z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego;
- konsolidacja ruchu proobronnego w celu zwiększenia możliwości współdziałania z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej oraz wykorzystania potencjału proobronnego na rzecz obronności kraju.

Z założenia stopień realizacji ww. celów określić można poprzez osiągnięte wartości mierników, jakie zostały przewidziane dla każdego z nich:

Lp.	Cel szczegółowy	Miernik określający stopień realizacji celu		
		Nazwa	Planowana wartość do osiągnięcia na koniec 2018 r. w stosunku do roku 2016	wartość na koniec 2017 r.
1.	Podniesienie poziomu akceptacji polityki obronnej państwa, w tym kształtowanie pozytywnego wizerunku Sił	Liczba podmiotów zaangażowanych w budowę społecznego	Wzrost o 4 % wartość osiągnięta w 2016 r.	825 (spadek o ok. 2 %)

	Zbrojnych RP (promocji Wojska Polskiego w kraju i za granicą) oraz aktywizacja partnerów społecznych do podejmowania działań na rzecz obronności państwa.	zaplecza Sił Zbrojnych RP.	840	
2.	Wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych.	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerów społecznych, wspartych przez ron, wynikających z planów współpracy z partnerami społecznymi oraz przedsięwzięć pozaplanowych, na rzecz szkół prowadzących klasy mundurowe.	Wzrost o 10%	ok. 937 (spadek o ok. 4%)
			ok. 974	
		Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerów społecznych, wspartych przez ron, wynikających z planów współpracy z partnerami społecznymi oraz przedsięwzięć pozaplanowych, na rzecz młodzieży szkół średnich.	Wzrost o 10%	ok. 1100 (spadek o ok. 4,5 %)
			ok. 1150	
		Liczba podmiotów realizujących zadania publiczne zlecane przez MON	wzrost o 2%	168 (wzrost o ok. 27 %)
			132	
Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz edukacji obronnej	wzrost o 10%	88 (wzrost o ok. 160 %)		
	33			
3.	Kształtowanie postaw patriotycznych, edukacja historyczna oraz związana	Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz kształtowania	wzrost o 10%	107 (spadek o ok. 25 %)

	z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.	postaw patriotycznych oraz wiedzy i świadomości historycznej	143	
4.	Konsolidacja ruchu proobronnego w celu zwiększenia możliwości współdziałania z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej oraz wykorzystania potencjału proobronnego na rzecz obronności kraju.	Liczba komponentów organizacji proobronnych, przygotowanych do współdziałania z SZRP zweryfikowanych w ramach programów szkoleniowych realizowanych przez resort ON	20, w każdym roku wzrost o 15%	24
			0	

V. Wnioski

Na podstawie uzyskanych danych za rok 2017, należy uznać, że zarówno otwarta postawa resortu obrony narodowej w stosunku do partnerów społecznych, jak i jego aktywna postawa utrzymują osiągnięte jak dotąd efekty – zauważalne, pozostające na wysokim poziomie zaangażowanie obywateli w działania na rzecz obronności państwa. Świadczy to o dużej świadomości o powinności obrony Ojczyzny, o tożsamości narodowej i wyraźniej kształtujących się postawach patriotycznych. Natomiast wychodzenie naprzeciw potrzebom społecznym powoduje wzrost motywacji do podejmowania inicjatyw własnych. Nieznaczny spadek wartości poszczególnych mierników świadczyć może o nasyceniu środowiska przedsięwzięciami służącymi obronności i zadośćuczynieniu potrzebom społecznym przez Siły Zbrojne RP.

Mając powyższe na uwadze, wydaje się uzasadnione dążenie resortu obrony narodowej do utrzymywania wypracowanej relacji wojsko-obywatel oraz poszukiwania dodatkowych, nowych rozwiązań mających na celu wzmocnienie systemu obronności państwa przez społeczeństwo oraz kształtowanie w nim postaw patriotycznych i proobronnych.

DYREKTOR
DEPARTAMENTU
EDUKACJI, KULTURY I DZIEDZICTWA
/-/

dr hab. Paweł HUT